

Besluit van Gedeputeerde Staten
van Limburg

Vergunning

Artikel 16/19d Natuurbeschermingswet 1998

Holding Sus-Scrofa B.V. te Mariahoop

Zaaknummer: 2015-0267

Kenmerk: 2016/60745

d.d. 4 augustus 2016

Verzonden:

08 AUG. 2016

1. Aanvraag

Bij brief van 9 februari 2015, ontvangen op 11 februari 2015, heeft Aelmans Adviesgroep namens Holding Sus-Scrofa B.V. te Echt een vergunning ex artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) aangevraagd voor het wijzigen, uitbreiden en exploiteren van een 'Livar belevingsboerderij', aan de Zandweg 10 te Mariahoop. De inrichting is gelegen nabij de Nederlandse Natura 2000-gebieden 'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop' en het Belgisch Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'. De aanvraag is geregistreerd onder nummer 2015-0267.

Op 13 april 2015, 29 juni 2015, 17 november 2015 en 21 maart 2016 zijn aanvullende gegevens ontvangen.

2. Procedure en zienswijze

2.1. Procedure

De aanvraag wordt afgehandeld met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De aanvraag om vergunning en een ontwerp van dit besluit hebben van 20 april 2016 tot en met 31 mei 2016 voor een ieder ter inzage gelegen in het gouvernement te Maastricht (bibliotheek) en het gemeentehuis van de gemeente Echt-Susteren. Gedurende deze termijn kon een ieder bij het bestuursorgaan schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen inbrengen. Het ontwerpbesluit en de kennisgeving konden in genoemde periode tevens worden geraadpleegd via de internetsite van de Provincie Limburg (www.limburg.nl).

2.2. Zienswijzen ten aanzien van de aanvraag

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 44, tweede en derde lid, van de Nbw 1998 hebben wij het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Echt-Susteren in de gelegenheid gesteld hun zienswijze naar voren te brengen over de aanvraag.

De gemeente Echt-Susteren heeft geen gebruik gemaakt van de gelegenheid om een zienswijze naar voren te brengen met betrekking tot deze aanvraag.

2.3. Zienswijzen ten aanzien van het ontwerpbesluit en het herzien ontwerpbesluit

Op 1 september 2015 hebben wij zienswijzen ontvangen van Wildbeheerheid de Eendracht en op 14 september 2015 en 30 mei 2016 zijn zienswijzen ontvangen van Van Dijk c.s. Advocaten. Deze worden verder behandeld in paragraaf 4.5.

3. Beoordelingskader en de beschermde gebieden

3.1 Natuurbeschermingswet 1998

Artikel 19d van de Nbw 1998 heeft betrekking op de vergunningplicht in verband met Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden) binnen en buiten Nederland. Op grond van artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 is een vergunning van Gedeputeerde Staten vereist voor de uitvoering van projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het gebied kunnen aantasten.

Bij het beslissen op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 dient overeenkomstig het bepaalde in artikel 19e van de Nbw 1998 rekening te worden gehouden met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken Natura 2000-gebied. Tevens kan rekening worden gehouden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede met regionale en lokale bijzonderheden.

Voor zover een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw voorziet in een project of andere handeling welke stikstofdepositie veroorzaakt op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, is van belang dat op 1 juli 2015 de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking is getreden. De PAS bestaat uit een wijziging van de Nbw 1998, alsmede uit het Besluit grenswaarden programmatische aanpak stikstof, de Regeling programmatische aanpak stikstof en het desbetreffende programma. Doel van de PAS is het vinden van evenwicht tussen ecologie en economie. Daartoe bevat de PAS enerzijds maatregelen die leiden tot een (verdere) afname van stikstofdepositie en het op een redelijke termijn behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de in de PAS opgenomen Natura 2000-gebieden. Anderzijds komt via de PAS een gedeelte van de met de maatregelen bereikte afname van stikstofdepositie weer beschikbaar voor nieuwe economische ontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken op voor stikstof gevoelige Natura 2000-gebieden.

De PAS voorziet voor aanvragen om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 die zijn ingediend vóór 1 juli 2015, in overgangsrecht. Zo volgt uit artikel 67a van de Nbw 1998 dat de artikelen 19km, 19kn en 19ko onder omstandigheden niet van toepassing zijn op deze categorie vergunningaanvragen. Daarnaast kent het vierde lid van 19km van de Nbw 1998 voor deze aanvragen een specifieke uitzondering op het in het derde lid van dezelfde bepaling opgenomen externe salderingsverbod voor projecten en andere handelingen die betrekking hebben op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer en stikstofdepositie veroorzaken op een in de PAS opgenomen Natura 2000-gebied. Als resultaat van een en ander is het regime van de PAS voor een belangrijk gedeelte niet van toepassing op vergunningaanvragen als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 die weliswaar voorzien in het veroorzaken van stikstofdepositie op een in de PAS opgenomen Natura 2000-gebied, maar zijn ingediend vóór 1 juli 2015.

Met inachtneming van het vorenstaande en de huidige jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, geldt voor de beoordeling van aanvragen om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 die voorzien in het veroorzaken van stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige Natura 2000-gebieden én vallen onder het overgangsrecht van de PAS, in zoverre het volgende.

Voor zover een zodanige vergunningaanvraag voorziet in het veroorzaken van stikstofdepositie op een stikstofgevoelig Habitatrichtlijngebied, kan de vergunning in zoverre worden verleend indien voor de exploitatie van de inrichting niet eerder een vergunning op grond van de Nbw 1998 of de Natuurbeschermingswet (oud) is verleend én de aanvraag niet voorziet in een toename van stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats ten opzichte van de situatie met de laagst toegestane ammoniak/NOx-emissie op grond van de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in de periode tussen 7 december 2004 en de datum waarop wordt besloten op de aanvraag (= de referentiesituatie). Voorziet bedoelde aanvraag ten opzichte van voornoemde referentiesituatie (wel) in een toename van stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in een Habitatrichtlijngebied en is sprake van een project, dan dient ingevolge artikel 19f van de Nbw 1998 een passende beoordeling te worden overgelegd. In een zodanige situatie kan de aangevraagde vergunning in zoverre uitsluitend worden verleend indien door middel van een rechtsgeldige externe saldering, andere mitigerende (beheer)maatregelen of een adequate ecologische onderbouwing uit deze passende beoordeling blijkt dat significante effecten op het betreffende Habitatrichtlijngebied zijn uitgesloten casu quo de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van dat gebied niet zullen worden aangetast.

Voor zover een vergunningaanvraag als hier bedoeld voorziet in het veroorzaken van stikstofdepositie op een Vogelrichtlijngebied, dan is het hiervoor gestelde in relatie tot Habitatrichtlijngebieden van overeenkomstige toepassing. Dit laatste met dien verstande dat als referentiesituatie geldt de situatie met de laagst toegestane ammoniak/NOx-emissie op grond van de Hinderwet, de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in de periode tussen de datum waarop het desbetreffende gebied ter uitvoering van de Vogelrichtlijn is aangewezen en de datum wordt besloten op de vergunningaanvraag. Let wel: in voorkomend geval dat een Vogelrichtlijngebied is aangewezen vóór 10 juni 1994, dient 10 juni 1994 als begindatum van de bij de referentiesituatie aan te houden periode te worden gehanteerd.

Overigens kan bij de beoordeling van vergunningaanvragen als bedoeld in de artikelen 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 die (mede) voorzien in het veroorzaken van stikstofdepositie op een Limburgs Vogelrichtlijngebied, de door ons college bij besluit van 27 november 2012 vastgestelde Beleidslijn "Toetsing stikstofdepositie bij Limburgse Vogelrichtlijngebieden" (verder: de beleidslijn) in aanmerking worden genomen. Voorziet de betreffende vergunningaanvraag in een project en wordt deze beleidslijn in aanmerking genomen, dan dient aan de hand van een aan deze beleidslijn gerelateerde passende beoordeling te worden aangetoond dat voor zover de vergunningaanvraag voorziet in een (tijdelijke) toename van stikstofdepositie op één of meer Limburgse Vogelrichtlijngebieden bedoelde toename in de vorm van een externe saldering of anderszins wordt gemitigeerd. Volgens de beleidslijn geldt daarbij in de regel als toetsmoment 7 december 2004, hetgeen tevens veronderstelt dat in voorkomend geval dat extern wordt gesaldeerd, dit dient plaats te vinden met ammoniak/NOx-rechten die op deze datum bij de saldogevende locatie(s) aanwezig waren op grond van de Hinderwet of de Wet milieubeheer.

Wordt een vergunningaanvraag (mede) beoordeeld op grond van de artikelen 19e t/m 19h van de Nbw 1998, dan dient er verder op grond van huidige jurisprudentie vanuit te worden gegaan dat bij wijziging of uitbreiding van een bestaande inrichting – waarvoor nog niet eerder een vergunning krachtens de Nbw 1998 is verleend – de aanvraag betrekking dient te hebben op de exploitatie van de gehele inrichting na uitbreiding of wijziging. Daarnaast kan aan de hand van recente uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (uitspraken van 5 november 2014, zaaknummer 201401834/1/R6, 19 december 2014, zaaknummers 201110075/4/R4 en 201201853/3/R4) en 11 maart 2015, zaaknummers 201207642/1 en 201307354/1) worden afgeleid, dat in voorkomend geval dat de kritische depositiewaarden reeds worden overschreden een toename van stikstofdepositie niet per definitie betekent dat de natuurlijke kenmerken van het betreffende Natura 2000-gebied worden aangetast. Of van een zodanige aantasting sprake is casu quo het aangevraagde project het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen belemmert, dient ook in een dergelijke situatie beoordeeld te worden aan de hand van alle relevante feiten en omstandigheden.

3.2 Buitenlandse toetsingskaders

Buitenlandse Natura 2000-gebieden vallen met de inwerkingtreding van de PAS per 1 juli 2015 onder de reikwijdte van artikel 19d Nbw 1998. Zo is in artikel 2, zesde lid, van de Nbw 1998 thans expliciet bepaald dat gedeputeerde staten bij een besluit op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 tevens de gevolgen betrekken die een project of andere handeling kan hebben in een buiten Nederland gelegen Natura 2000-gebied. Daarbij gaat het om alle denkbare (negatieve) gevolgen van een project of andere handeling die de natuurlijke kenmerken van een buitenlands Natura 2000-gebied kunnen aantasten. In de praktijk is het vorenstaande evenwel met name van belang voor aanvragen voor projecten op Nederlands grondgebied die (mede) voorzien in stikstofdepositie op buitenlandse Natura 2000-gebieden. Resulteert een zodanige aanvraag niet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de toepasselijke, onder 3.1 aangegeven referentiesituatie(s), dan kan er mede gezien de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vanuit worden gegaan dat significante effecten in zoverre zijn uitgesloten. Alsdan verplicht artikel 19f van de Nbw 1998 niet tot het maken van een passende beoordeling en kan in zoverre worden overgegaan tot vergunningverlening als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998.

In voorkomend geval dat een vergunningaanvraag voor een project (wel) voorziet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de toepasselijke, onder 3.1 aangegeven referentiesituatie(s), is het antwoord op de vraag of de aangevraagde situatie significante effecten op deze gebieden kan hebben afhankelijk van het toetsingskader dat wordt gehanteerd. Sinds de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 16 april 2014 (zaaknummer 201304678/1/R2) inzake RWE Eemshaven, is immers evident dat in zoverre niet per definitie het Nederlandse toetsingskader dient te worden gehanteerd. Onder omstandigheden kan, zo blijkt uit voornoemde uitspraak, voor het beoordelen van de effecten van stikstofdepositie op buitenlandse Natura 2000-gebieden (mede) toepassing worden gegeven aan een daarvoor relevant buitenlands toetsingskader. Overigens gaat ook de PAS er vanuit dat voor zover activiteiten op Nederlands grondgebied stikstofdepositie veroorzaken op buitenlandse Natura 2000-gebieden, beoordeling daarvan plaatsvindt volgens het ter plaatse relevante buitenlandse toetsingskader.

Voor vergunningaanvragen als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw welke niet onder het overgangsrecht van de PAS vallen, resteert dat zelfs als de enige mogelijkheid.

In verband hiermee wordt onderstaand ingegaan op de relevante buitenlandse toetsingskaders voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Toepassing van deze buitenlandse toetsingskaders is ten aanzien van bedoelde vergunningaanvragen die onder het overgangsrecht van de PAS vallen met name relevant, indien een vergunningaanvraag voor een project op Nederlands grondgebied voorziet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de toepasselijke, onder 3.1 genoemde, referentiesituatie(s) die in Nederland worden gehanteerd. Is van een zodanige toename geen sprake, dan kan er immers voor de bedoelde categorie aanvragen reeds op grond van de Nederlandse rechtspraak vanuit worden gegaan dat significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden (binnen en buiten Nederland) zijn uitgesloten en bestaat geen aanleiding om in zoverre (mede) een buitenlands toetsingskader toe te passen. Wordt een zodanig buitenlands toetsingskader toegepast, dan wordt daarbij aangetekend dat de jurisprudentie omtrent toepassing daarvan nog niet is uitgekristalliseerd. Inherent daaraan is dat aan toepassing van deze toetsingskaders een zeker risico is verbonden in voorkomend geval dat dit aan Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt voorgelegd.

3.2.1. Het Vlaamse toetsingskader voor stikstofdepositie

De beoordeling van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden bevindt zich in Vlaanderen momenteel in een transitiefase, die uiteindelijk moet leiden tot vaststelling van een Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) naar Nederlands voorbeeld. Onderdeel van deze transitiefase is de inwerkingtreding per 27 februari 2015 van een tijdelijk Vlaams toetsingskader voor de beoordeling van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Op basis van deze toetsingsmethode kunnen significante negatieve effecten in eerste aanleg uitgesloten worden geacht, indien in een Vlaams Natura 2000-gebied met inbegrip van de bijdrage van een aangevraagd project op Nederlands grondgebied geen sprake is van een overbelaste situatie dan wel wanneer als gevolg van een zodanig project binnen een Vlaams Natura 2000-gebied ter plaatse van een relevant (potentieel) habitatype of een voorlopige zoekzone de zogenaamde nulcontourlijn niet wordt overschreden. De nulcontourlijn bedraagt in deelgebieden van een Vlaams Natura 2000-gebied waar voedselarme wateren (habitattypen 3110 en 3130) voorkomen of ten doel zijn gesteld 0,18 kg N/ha/jaar (12,85 mol/ha/jaar) en in de overige Vlaamse Natura 2000-gebieden 0,30 kg N/ha/jaar (21,42 mol/ha/jaar). Voorziet een vergunningaanvraag voor een project op Nederlands grondgebied binnen één of meer Vlaamse Natura 2000-gebieden ter plaatse van een relevant (potentieel) habitatype of een voorlopige zoekzone in een toename van stikstofdepositie van meer dan 0,18 kg N/ha/jaar (12,85 mol/ha/jaar) onderscheidenlijk 0,30 kg N/ha/jaar (21,42 mol/ha/jaar), dan is in zoverre een nadere beoordeling noodzakelijk.

Relevant voor deze nadere beoordeling is of de stikstofdepositie als gevolg van het aangevraagde project (mede) voortvloeit uit ammoniakemissie dan wel sec voortvloeit uit NOx-emissie.

Voor zover de stikstofdepositie als gevolg van het aangevraagde project (mede) voortvloeit uit ammoniakemissie en sprake is van een uitbreiding van bestaande activiteit of een zogenaamde "hervergunning", kunnen significante negatieve effecten uitgesloten worden geacht indien het aangevraagde project ter plaatse van de relevante (potentiële) habitattypen of een daarvoor aangewezen voorlopige zoekzone leidt tot een toename van stikstofdepositie van minder dan 3% van de geldende kritische depositiewaarde. Let wel: het criterium van 3% geldt niet voor nieuwe activiteiten (= activiteiten die feitelijk niet eerder plaatsvonden). Is sprake van nieuwe activiteiten en leiden deze tot een overschrijding van de nulcontourlijn, zoals hiervoor toegelicht, dan kunnen significante negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten worden geacht. Voor zover de door het aangevraagde project veroorzaakte stikstofdepositie louter voortvloeit uit NOx-emissie, kunnen significante negatieve effecten uitgesloten worden geacht indien het aangevraagde project ter plaatse van de relevante (potentiële) habitattypen of een daarvoor aangewezen voorlopige zoekzone leidt tot een toename van stikstofdepositie van minder dan 5% van de geldende kritische depositiewaarde. Daarbij geldt geen uitzondering voor nieuwe activiteiten. Voorwaarde voor uitbreidingen van bestaande activiteiten, zogenaamde "hervergunningen" en nieuwe activiteiten is evenwel dat in de vergunning de gangbare emissiereducerende technieken (BBT) zijn voorgeschreven. Voldoet het aangevraagde project op Nederlands gebied niet aan de hiervoor genoemde criteria, dan dient er vanuit te worden gegaan dat vergunningverlening uitsluitend mogelijk is, indien op grond van een in een passende beoordeling opgenomen ecologische onderbouwing de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van de relevante Vlaamse Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast.

3.3 De kenmerken van de beschermde gebieden

3.3.1. 'Roerdal'

Natura 2000 Landschap	: <i>Beekdalen</i>
Status	: <i>Habitatrichtlijn</i>
Gemeenten	: <i>Roerdalen, Roermond</i>
Oppervlakte	: <i>circa 800 ha.</i>

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Roerdal aangemeld bij de Europese Commissie als Speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Pb L 206).

Het besluit Natura 2000-gebied Roerdal, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG, is per 4 juni 2013 definitief geworden.

Het Roerdal in Midden-Limburg omvat het Nederlandse deel van het stroomgebied van de relatief natuurlijk meanderende Roer, dat zich over een lengte van ongeveer 22 km uitstrekt vanaf de Duitse grens tot aan Roermond, waar de rivier in de Maas uitmondt. Het gebied is van belang vanwege een aantal diersoorten van de Habitatrichtlijn.

De rivier is een leefgebied voor stroomminnende vissen, waaronder alledrie de prikken in ons land, en libellen, zoals de Gaffellibel. Afgesloten meanders, plassen en poelen geven onderdak aan Kamsalamander, Grote modderkruiper en Zeggekorfslak.

Rondom Herkenbosch en in een geïsoleerd deel van het Natura 2000-gebied bij Posterholt komt de enige natuurlijke populatie van het Donker pimperlauwtje in ons land voor.

Aangewezen habitattypen en –soorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen

Het Roerdal is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen zoals opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (*):

- ⌚ H3260 Beken en rivieren met waterplanten (Waterranonkels): uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
- ⌚ H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (Glanshaver): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- ⌚ H91D0 *Hoogveenbossen: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- ⌚ H91E0C *Vochtige alluviale bossen (Beekbegeleidende bossen): behoud oppervlakte en kwaliteit.

Het Roerdal is aangewezen voor de volgende soorten zoals opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:

- ⌚ H1016 Zeggekorfslak: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- ⌚ H1037 Gaffellibel: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- ⌚ H1061 Donker pimperlauwtje: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie.
- ⌚ H1095 Zeeprik: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- ⌚ H1096 Beekprik: uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- ⌚ H1099 Rivierprik: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- ⌚ H1134 Bittervoorn: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- ⌚ H1163 Rivierdonderpad: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- ⌚ H1166 Kamsalamander: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- ⌚ H1337 Bever: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

3.3.2. 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop'

Natura 2000 Landschap	: <i>Hogere zandgronden</i>
Status	: <i>Habitatrichtlijn</i>
Gemeente	: <i>Echt-Susteren</i>
Oppervlakte	: <i>circa 15 ha.</i>

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Het gebied Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop is op 30 december 2010 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

De Abdij Lilbosch is gelegen te midden van landbouwgronden en een broekbos, het Haeselaarsbroek. Het voormalig klooster Mariahoop ligt hemelsbreed ongeveer 4 km oostelijk van de Abdij Lilbosch. De omgeving van deze terreinen bevat veel bomenrijen, lanen en bosstructuren. Tot ongeveer 1986 was het gebouwencomplex in Mariahoop in gebruik bij een Katholieke kloosterorde.

Begin jaren negentig werd het complex aangekocht door de religieuze gemeenschap Adidam Nederland. De formele naam van het voormalige klooster is thans Europeaan Danda Adidam. Rondom het gebouwencomplex liggen enkele boscomplexen en landbouwgronden. De zolders van de abdij en het gebouw van de Europeaan Danda Adidam herbergen kraamkolonies van de Ingekorven vleermuis.

Aangewezen habitattypen en -soorten en bijbehorende instandhoudingdoelen

Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop is aangewezen voor de volgende soort zoals opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG:

- H1321 Ingekorven vleermuis: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

3.3.3. 'Grensmaas'

Natura 2000 Landschap	: <i>Rivierengebied</i>
Status	: <i>Habitatrichtlijn</i>
Gemeenten	: <i>Echt-Susteren, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Sittard-Geleen, Stein</i>
Oppervlakte	: <i>circa 301 ha.</i>

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Grensmaas aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Het besluit Natura 2000-gebied Grensmaas, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG, is per 3 september 2013 definitief geworden.

De Grensmaas vormt tussen Maastricht en Maasbracht de grens met België. De Grensmaas heeft het karakter van een vrij afstromende grindrivier. De oorspronkelijke Grensmaas werd gekenmerkt door een dynamische overstromingsvlakte met grindbanken, hoogwatergeulen, open oobos en veel pioniermilieus op zand en grind. De huidige Grensmaas is als gevolg van insnijding van haar zomerbed en opslibbing van de weerden een smalle, diep gelegen loop geworden. Deze ligt tussen hoge weerden die worden geflankeerd door gronden van oudere oorsprong. De slingerende rivier is 's zomers vaak zeer ondiep. Stroomafwaarts van Maaseik wordt het verval van de rivier kleiner en worden de weerden breder. Hier zijn in het verleden dikke pakketten grind afgezet. In deze regio hebben grootschalige delfstofwinningen plaatsgevonden. Daardoor is een veelheid aan plassen in het landschap ontstaan, de Maasplassen. In dit Maasplassengebied liggen rondom Stevensweert en Thorn enkele natuurontwikkelingsterreinen, waaronder Koningssteen, die deel uitmaken van het gebied.

Van circa 2008 tot 2022 wordt, mede op initiatief van de overheid het Grensmaasproject uitgevoerd. Naast hoogwaterbescherming levert dit project een bijdrage aan grootschalige natuurontwikkeling in het Grensmaasgebied en ecologisch herstel van de rivier. Het Grensmaasproject beoogt een positieve bijdrage te leveren aan de Natura 2000 doelen voor het gebied. In welke mate en op welke termijn het Grensmaasproject bijdraagt aan de instandhoudingsdoelen is niet goed op voorhand te voorspellen.

Aangewezen habitattypen en -soorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen

Grensmaas is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen zoals in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire typen zijn aangeduid met een sterretje (*):

- H3260B Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden): uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
- H3270 Slikkige rivieroever: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea): behoud oppervlakte en kwaliteit.
- H91E0A *Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen): behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Grensmaas is aangewezen voor de volgende soorten zoals opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG:

- H1099 Rivierprik: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- H1106 Zalm: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
- H1163 Rivierdonderpad: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- H1337 Bever: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

3.3.4. 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' (Natura 2000 België)

Gebiedscode	: BE-2200037
Status	: Habitatrichtlijn
Land/regio	: België
Oppervlakte	: circa 645 ha.

Gebiedsbeschrijving

Het Natura 2000 gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek ligt in België, in het Vlaams gewest in de provincie Limburg op het grondgebied van de gemeenten Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en Lanaken. Dit Natura 2000 gebied bestaat uit 13 deelgebieden met een gezamenlijke oppervlakte van 645 ha.

Het gebied bestaat uit een complex van hoofdzakelijk kleine nog zeer waardevolle hooilandpercelen, met ten noorden ervan een moerasgebied (Vijverboek). Het gebied Vijverbroek bevindt zich in het uiterste noordoosten van de Belgische provincie Limburg, zo'n 8 km ten noorden van Maaseik en wordt beheerd door Natuurpunt. Het is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Kessenich (B), Thorn (NL) en Neeritter (NL).

Door eeuwenlange verleggingen van de Maas is het buiten de invloedssfeer van de Maas komen te liggen en is de afgesloten Maasarm langzaam aan het verlanden. Het gebied bestaat uit elzenbroek, populieraanplantingen, wilgenstruweel, graslanden en ruigtes en nog een aantal resterende stukjes trilveen. De steilrand die het gebied ten westen, noorden en oosten omsluit, vormt de scheiding tussen het hoger gelegen laagterras van de Maas en de alluviale vlakte, waartoe het Vijverbroek behoort. Aan de zuidkant vormt de weg tussen Thorn en Kessenich de grens van het gebied.

Flora en fauna

Het landschappelijk waardevolste en ecologisch belangrijkste gebied in het sterk afgetakelde noordelijk Maasland is het 140 hectare grote Vijverbroek.

Deze kwelzone is een oude Maasmeander gelegen aan de rand van het alluviale gebied. In een groot deel van het gebied heeft zich een venige bodem ontwikkeld. Op de natste delen komt een elzenbroekbos voor. Het meest waardevolle vegetatietype in het Vijverbroek betreft enkele plaatselijke drijftilgemeenschappen met soorten als Waterscheerling, Moerasvaren en Grote Boterbloem. De flora is erg soortenrijk, met veel verschillende soorten zeggen, Moerasvaren, Waterscheerling, Grote Boterbloem, Dotterbloem en Gele lis. Ook voor vogels is het gebied van belang, bedreigde soorten zoals Blauwborst, Nachtegaal, Wespendif, Boomvalk, Havik, Wielewaal en Sprinkhaanzanger komen er nog voor.

Wegens de aanwezigheid van drijftillen en elzenbroekbos op een venige bodem werd het Vijverbroek voorgedragen in het kader van de aanwijzing tot Habitatrichtlijngebied (Richtlijn 42/93/EEG). Tevens werd het opgenomen in de lijst van zones die een speciale bescherming verdienen voor het behoud van de vogelstand (Richtlijn 74/409/EEG) en werd als landschap beschermd.

Status Natura 2000

Voor aangewezen habitattypen en soorten zijn door de Belgische overheid nog geen instandhoudingsdoelen geformuleerd.

Gebiedscode: BE-2200037

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek heeft een totale omvang van 645 hectare. Het gebied ligt parallel aan het Nederlandse Natura 2000-gebied Grensmaas.

Habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen:

- H6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden
- H7140 Overgangs- en trilvenen
- H91E0 Vochtige alluviale bossen
- H91F0 Droge hardhoutoibossen

Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen:

- H1355 Otter
- H1166 Kamsalamander
- H1149 Kleine modderkruiper
- H1099 Rivierprik
- H1134 Bittervoorn

Van het gebied valt alleen het deelgebied Vijverbroek (140 ha) onder het vogelrichtlijngebied Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof (BE-2221314).

Vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen:

- A272: Blauwborst
- A072: Wespendif

4. Overwegingen

4.1. Aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het wijzigen, uitbreiden en exploiteren van een 'Livar belevingsboerderij' van Holding Sus-Scrofa B.V., gelegen aan de Zandweg 10 te Mariahoop. Er wordt vergunning gevraagd voor de situatie als weergegeven in tabel 1.

Type	Code Stal	Aantal dieren	Emissie (kg NH ₃ / dier / jaar)	Totaal (kg NH ₃ / jaar)
Guste- en dragende zeugen	D1.3.100	117	4,2	491,4
Dekberen	D2.100	2	5,5	11,0
Kraamzeugen	D1.2.100	33	8,3	273,9
Gespeende biggen	D1.1.100	300	0,69	207,0
Vleesvarkens	D3.3.2	770	3,0	2.310,0
			Totaal	3.293,3

Tabel 1 aangevraagde situatie

De 'Code Stal' in tabel 1 en volgende betreft de code zoals opgenomen in de bijlage behorende bij de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2015, nr. 16866 (in werking getreden op 1 augustus 2015) en de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 15585 (in werking getreden op 31 maart 2016).

4.2. Habitatrichtlijngebied

De Habitatrichtlijngebieden 'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop' zijn op 7 december 2004 aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn en tevens op de lijst van gebieden van communautair belang geplaatst.

4.2.1. Uitgangssituatie Habitatrichtlijngebied

'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop'

De situatie op 7 december 2004 was volgens de op die datum voor de inrichting van de aanvrager vigerende vergunning zoals verleend onder de Wet milieubeheer bij besluit van 8 juni 2004 als weergegeven in tabel 2. Sinds 7 december 2004 is voor deze inrichting bij of krachtens de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geen vervangende vergunning verleend of melding gedaan in verband met een activiteit die minder ammoniakemissie tot gevolg heeft. Bijgevolg geldt de situatie op 7 december 2004, als weergegeven in tabel 2, als referentiesituatie.

Type	Code Stal	Aantal dieren	Emissie (kg NH ₃ / dier / jaar)	Totaal (kg NH ₃ / jaar)
Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K1.100	21	5,0	105,0
Paarden in opfok (jonger dan 3 jaar)	K2.100	6	2,1	12,6
Volwassen pony's (3 jaar en ouder)	K3.100	3	3,1	9,3
Pony's in opfok (jonger dan 3 jaar)	K4.100	2	1,3	2,6
			Totaal	129,5

Tabel 2 situatie op 7 december 2004

4.2.2. Externe saldering Habitatrichtlijngebieden

Uit de overgelegde passende beoordeling blijkt dat de aanvrager ter mitigatie van de in de aanvraag voorziene toename van stikstofdepositie op de Habitatrichtlijngebieden 'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop' ten opzichte van de op 7 december 2004 voor de inrichting vigerende vergunning verleend onder de Wet milieubeheer, ammoniakrechten heeft opgekocht van de locaties Armenkampsweg 34 te Koningsbosch en Waldfeuchterbaan 4 te Maria Hoop. Voor de opgekochte ammoniakrechten van de saldogevende locaties, zoals weergegeven in tabel 3 en 4, bestond blijkens de bij besluiten onder de Hinderwet verleende vergunningen toestemming op 7 december 2004. Ook sinds 7 december 2004 heeft voor deze opgekochte ammoniakrechten onverkort toestemming bestaan bij of krachtens de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Type	Code Stal	Aantal dieren	Emissie (kg NH ₃ / dier / jaar)	Totaal (kg NH ₃ / jaar)
<i>Armenkampsweg 34, Koningsbosch</i>				
Vleesvarkens	D3.1	80	4,5	360,0
Vleeskalveren	A4.100	40	3,5	140,0
Overig vleesvee en -stieren	A6.100	88	5,2	466,4
<i>Waldfeuchterbaan 4, Maria Hoop</i>				
Jongvee	A3.100	101	4,4	444,4
Melkkoeien	A1.100	132	13,0	1.716,0
Schapen	B.1.100	3	0,7	2,1
			Totaal	3.128,9

Tabel 3 vervallen ammoniakrechten

Tussen de in de aanvraag voorziene toename van stikstofdepositie op voornoemde Habitatrichtlijngebieden en de afname van stikstofdepositie op deze gebieden als gevolg van de voorgestelde saldering, bestaat directe samenhang. Relevant in dit verband is mede dat de onder de Hinderwet verleende vergunningen voor de saldogevende locaties, ter hoogte van de opgekochte ammoniakrechten daadwerkelijk zijn vervallen ten gunste van de voorliggende aanvraag. Dit blijkt uit de in tabel 4 weergegeven meldingen en de tussen aanvrager en exploitanten van de saldogevende locaties gesloten overeenkomsten, betreffende de vastlegging van de opgekochte ammoniakrechten.

Saldogevende locatie	Vigerende vergunningssituatie	Datum melding / overeenkomst
Armenkampsweg 34, Koningsbosch	Hinderwet, 13 mei 1991	5 september 2014 / 2 september 2014
Waldfeuchterbaan 4, Maria Hoop	Hinderwet 2 mei 1990	11 maart 2015 / 19 februari 2015

Tabel 4 overzicht saldogevende bedrijven

4.3. Buitenlands Natura 2000-gebied

Zoals in paragraaf 3.2 nader is toegelicht, vallen buitenlandse Natura 2000-gebieden met de inwerkingtreding van de PAS per 1 juli 2015 onder de reikwijdte van artikel 19d Nbw 1998.

Voor zover een onder het overgangsrecht van de PAS vallende vergunningaanvraag voor een project op Nederlands grondgebied niet voorziet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden ten opzichte van de toepasselijke, onder 3.1 aangegeven referentiesituatie(s), dan kan er mede gezien de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vanuit worden gegaan dat significante negatieve effecten in zoverre zijn uitgesloten. Alsdan kan in zoverre worden overgegaan tot vergunningverlening als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998.

In voorkomend geval dat een vergunningaanvraag voor een zodanig project ten opzichte van de toepasselijke referentiesituatie(s) (wel) voorziet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden), is het antwoord op de vraag of het aangevraagde project in zoverre significante effecten op deze gebieden kan hebben afhankelijk van het toetsingskader dat wordt gehanteerd. Verwezen wordt in dit verband naar het gestelde onder 3.2, waarbij uitvoerig is ingegaan op de Nederlandse en vooral de relevante buitenlandse toetsingskaders voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Het Belgisch Habitatrichtlijngebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' is op 7 december 2004 als zodanig (voorlopig) aangewezen dan wel op de lijst van gebieden van communautair belang ter uitvoering van de Habitatrichtlijn geplaatst. Voor zover de aanvraag voorziet in een toename van stikstofdepositie op voornoemd Belgisch Habitatrichtlijngebied, geldt 7 december 2004 als referentiedatum.

De aanvraag voorziet in een toename van stikstofdepositie op het Vlaamse Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'. Nu in voornoemd Natura 2000-gebied sprake is van een overbelaste situatie en daarbinnen de habitattypen 3110 en 3130 niet voorkomen of ten doel zijn gesteld, dient in eerste aanleg te worden bezien of het aangevraagde project ter plaatse van de relevante (potentiële) habitattypen en/of de voorlopige zoekzone(s) leidt tot een toename van stikstofdepositie van meer dan 0,30 kg N/ha/jaar (21,42 mol/ha/jaar).

De door het aangevraagde project veroorzaakte stikstofdepositie op voornoemd Natura 2000-gebied bedraagt ter plaatse van de relevante (potentiële) habitattypen en voorlopige zoekzone(s) ten hoogste 0,53 mol/ha/jaar oftewel minder dan 0,30 kg N/ha/jaar (21,42 mol/ha/jaar).

Op basis van de Vlaamse toetsingsmethode voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, kan er bijgevolg vanuit worden gegaan dat significante negatieve effecten op voornoemd Natura 2000-gebied in zoverre zijn uitgesloten.

Overigens zullen de vergunningaanvraag (inclusief alle relevante bijbehorende stukken) en de voorliggende beschikking aan de Vlaamse autoriteiten worden gezonden.

4.4. Effecten op de beschermde natuurgebieden

De inrichting ligt nabij onderstaande beschermde gebieden:

Naam gebied	Afstand in km
Nederland	
Roerdal	6,4
Grensmaas	8,0
Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop	1,7
België	
Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek	8,4

Tabel 5 afstand tot de beschermde gebieden

Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag wordt getoetst of het project dan wel de andere handeling, gelet op de instandhoudingsdoelstelling(en), de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Zure depositie leidt in voedselarme milieus, zoals die aanwezig zijn in de nabij gelegen natuurgebieden, tot verrijking van het milieu (vermesting). Tevens neemt de zuurgraad toe (verzuring). Deze processen hebben een negatieve invloed op de natuurwaarden.

Het verspreidingsmodel AAgro-Stacks, waarmee de stikstofdepositie op beschermde natuurgebieden kan worden berekend, houdt rekening met de feitelijke omstandigheden van de veehouderijbedrijven en de windrichting. Door de invoer van de feitelijke gegevens van de gebouwen (stallen), zoals onder andere staltype, gebouwhoogte, uittreedsnelheid en het aantal dieren, kan het rekenmodel een (relatief) nauwkeurige weergave maken van de stikstofdepositie op de nabij gelegen natuur.

Binnen de beschermde natuurgebieden 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch en voormalig klooster Mariahoop' komen geen voor stikstofgevoelige habitats voor. Om deze reden hoeft er niet op stikstofdepositie te worden getoetst voor wat betreft deze Natura 2000-gebieden.

Om een goed beeld te krijgen van de depositie op het beschermd Natura 2000-gebied is, gebruikmakend van het computermodel AAgro-Stacks de depositie berekend op verschillende punten.

Het dichtstbijzijnde punt hebben wij overgenomen in tabel 6 (zie ook bijlage 1). Weergegeven is de depositie in de bestaande en aangevraagde situatie.

Naam	X-coördinaat	Y-coördinaat	Depositie uitgangssituatie (mol N / ha / jaar)	Depositie aangevraagde situatie (mol N / ha / jaar)	Afname
Roerdal	199 227	347 834	1,4	1,4	0,0

Tabel 6 depositie op het beschermd gebied

Uit de berekeningen blijkt dat de stikstofdepositie als gevolg van de aangevraagde situatie in voornoemd (Nederlands) beschermd gebied niet toeneemt.

De effecten van de door het aangevraagde project veroorzaakte stikstofdepositie op het Vlaams Natura 2000 gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' zijn beoordeeld overeenkomstig de Vlaamse toetsingsmethode voor het bepalen van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Op basis van deze beoordeling en de afstemming die heeft plaatsgevonden met de Vlaamse autoriteiten, kan er vanuit worden gegaan dat significante negatieve effecten op voornoemd Vlaams Natura 2000-gebied als gevolg van de door het aangevraagde project veroorzaakte stikstofdepositie zijn uitgesloten.

4.4.1. Mogelijke storingsfactoren

Het Natura 2000-gebied Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Maria Hoop zijn twee gebouwcomplexen, waarvan op de zolders kraamkolonies van de Ingekorven vleermuis aanwezig zijn. Deze vleermuissoort is zeldzaam in Europa en daarom zijn deze gebouwen als Natura 2000-gebied aangewezen. De vleermuis is vanaf begin april tot eind september aanwezig. Buiten deze periode overwinteren de vleermuizen in de winterverblijven elders, zoals de ondergrondse mergelgroeves in Zuid-Limburg. Het project van de 'Livar belevingsboerderij' van Holding Sus-Scrofa B.V., gelegen aan de Zandweg 10 te Mariahoop bevindt zich hemelsbreed op circa 1,5 km buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

Voor de kolonies zijn de huidige lanenstructuur, singels, bosschages, houtwallen en overige lijnvormige beplantingen in het buitengebied in de omgeving van het klooster van belang voor de vleermuis, omdat ze hier foerageren en beplantingen gebruiken als vligroute naar hun foerageergebieden. Een aaneengesloten, ongestoorde lijnvormige structuur is daarbij van cruciaal belang. De vleermuizen vliegen uit even na zonsondergang en keren terug naar de kraamkolonies voor zonsopkomst. Het jachtgebied bestaat uit kleinschalig bosrijk landschap, nabij boerderijen, kerken, tuinen en parken. De open intensief gebruikte landbouwpercelen vormen geen foerageergebied van de Ingekorven vleermuis aangezien deze weinig voedsel opleveren en deze soort juist voedsel zoekt in bossen, lanen en boerenstallen met vee. Stallen (die 's nachts onverlicht zijn) waar vee op stro staat, waardoor prooidieren talrijk aanwezig zijn, zijn een belangrijk jachtgebied.

Verstoring door licht kan op voorhand niet worden uitgesloten. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag leiden en dit kan gevolgen hebben op het voortplantingssucces en dus op de staat van instandhouding van de soort.

De in de onderhavige situatie beschermde soort Ingekorven vleermuis is zowel bij de verblijfplaats, maar ook bij foerageergebieden en op vliegroutes zeer gevoelig voor verstoring van licht. Omdat vleermuisen erg lichtgevoelig zijn, worden ze door verlichting met normale lichtintensiteiten al gauw verstoord. Dit geldt met name voor een lichtgevoelige soort als de Ingekorven vleermuis. Tijdens het verplaatsen van de vleermuisen door de lanen (waarlangs de 'Livar belevingsboerderij' is gelegen), foerageren de dieren ook. De vleermuisen vliegen daarbij langs of door de boomkruinen, waardoor boomkruinen voor de vleermuisen kwetsbare locaties zijn. Verlichting kan dus het vlieg- en foeragegedrag verstoren, hetgeen negatieve effecten kan hebben op de gunstige staat van instandhouding van de kraamkolonie. De Ingekorven vleermuis is het meest gevoelig tijdens de kraamperiode van mei t/m juli. In deze periode hebben de dieren jongen en moeten de volwassen vleermuisen voldoende voedsel kunnen vinden om de jongen groot te brengen.

Tijdens de winterperiode (vanaf ongeveer oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden) zijn vleermuisen in winterslaap. De Ingekorven vleermuis overwintert in ondergrondse objecten (groeves elders). De Ingekorven vleermuis maakt in de winterperiode dus geen gebruik van het gebied rond Maria Hoop. Tijdens de winterperiode kunnen vleermuisen geen last hebben van het project de 'Livar belevingsboerderij'; immers de winterperiode is juist de periode dat het vroeg donker wordt en mensen het meeste baat hebben bij verlichting. Vanaf (maart) april komen de Ingekorven vleermuisen weer uit winterslaap.

Zoals hiervoor aangegeven kan in beginsel op voorhand niet worden uitgesloten dat door onderhavige aanvraag inderdaad verstoring van de Ingekorven vleermuis kan optreden door uitstralend licht van de 'Livar belevingsboerderij' in de avond en nacht op de laan- en bosstructuur. De Nbwet-vergunning kan om die reden alleen worden verleend indien dit kan worden voorkomen door bijvoorbeeld geen of vleermuisvriendelijk licht te gebruiken in de periode april tot augustus.

Uit de aangeleverde natuurtoets blijkt dat door het nemen van onderstaande maatregelen significant negatieve effecten op de Ingekorven vleermuis worden voorkomen. Deze maatregelen zullen derhalve als voorschrift worden opgenomen in hoofdstuk 6 van onderhavig herzien ontwerpbesluit.

- Boomkronen en bosranden onbelicht laten;
- Lichtarmaturen met zo min mogelijk strooilicht naar boven;
- Vleermuisvriendelijke (amberkleurig) verlichting.

Uit de aanvraag blijkt verder dat er geen andere - niet aan stikstofdepositie gerelateerde - negatieve effecten (zoals geluid, trillingen, licht, grondwaterstand-/grondwaterkwaliteitveranderingen etc.) te verwachten zijn die de natuurlijke kenmerken van voornoemde beschermde gebied(en) kunnen aantasten.

4.5. Weerlegging zienswijzen

Bij brief van 27 mei 2016, bij ons binnengekomen op 30 mei 2016, hebben wij, namens Maatschap Hees-Op 't Veld, zienswijzen ontvangen van Mw. Mr. *[naam]*, juridisch medewerkster bij Van Dijk c.s. Advocaten. Indiener geeft allereerst aan dat de eerder, op 11 september 2015, per reguliere post en aangetekende post verzonden en door ons op 14 september 2015 ontvangen zienswijzen ook zijn gericht tegen het, op 14 april 2016 genomen, herziene ontwerpbesluit. Daarnaast worden een aantal aanvullende dan wel nieuwe onderdelen aan de zienswijzen toegevoegd. Voorts is in het herziene ontwerpbesluit van 14 april 2016 toegelicht dat de zienswijzen tegen het initiële ontwerpbesluit van 30 juli 2015, worden behandeld in onderhavig besluit. Dit heeft tot gevolg dat ook de zienswijzen die bij brief van 31 augustus 2015, bij ons binnengekomen op 1 september 2015, door dhr. *[naam]* namens de Wildbeheereenheid de Eendracht, zijn ingediend, in deze paragraaf worden beschouwd. Hieronder zijn de zienswijzen samengevat weergegeven waarbij achter elk onderdeel puntsgewijs of door een verwijzing is aangegeven waar de betreffende passages in de door ons ontvangen zienswijzen zijn opgenomen.

Zienswijzen Mts. Hees-Op 't Veld

Natuurlijke omgeving - landschappelijke inpassing (alineea 1 aanvulling, punten 8,10,11,12,13, 14)

Indiener vraagt zich af of de geplande ontwikkeling van de inrichting past binnen de natuurlijke omgeving en de bestaande dan wel nog te ontwikkelen ruimtelijke, natuurlijke en cultuurhistorische landschapswaarden. Daarbij geeft indiener aan dat delen van het plan binnen natuurzones en een verwevingsgebied liggen, waarbinnen geen nieuwe vestigingen zijn toegestaan, en buiten een landbouwonwikkelingsgebied waardoor het plan aan een nadere toetsing onderworpen zou moeten worden of aan bepaalde voorwaarden zou moeten voldoen, zoals de verbetering van het leefklimaat elders of dat er sprake zou moeten zijn van een duurzame vestigingslocatie.

Reactie Gedeputeerde Staten

Aspecten betreffende de natuurlijke omgeving en de landschappelijke inpassing zijn geen belangen die de Nbw 1998 beoogt te beschermen en worden om die reden niet bij de beoordeling van de aanvraag betrokken.

"Wijzigen uitbreiden en exploiteren" (alineea 2 aanvulling)

Indiener is van mening dat er geen sprake is van het "wijzigen, uitbreiden en exploiteren" van een varkenshouderij, maar van het vestigen van een geheel nieuwe varkenshouderij waar thans een kleinschalige manege is gesitueerd.

Reactie Gedeputeerde Staten:

De vergunningplicht op grond van de Nbw 1998 wordt niet gedefinieerd door de begrippen "wijzigen, uitbreiden en/of exploiteren", maar door de begrippen "project of andere handeling". Om nauwkeurig weer te geven dat de bestaande paardenhouderij wordt gewijzigd in een varkenshouderij is in de omschrijving gekozen voor de woorden "wijzigen, uitbreiden en/of exploiteren". In de onderhavige situatie is sprake van een project, zijnde een wijziging, uitbreiding en exploitatie van een varkenshouderij. Opgemerkt wordt dat de paardenhouderij reeds op de referentiedatum aanwezig was, zijnde 7 december 2014.

Op 7 december 2004 was er volgens de destijds vigerende vergunning sprake van een paardenhouderij met een ammoniakemissie van 129,5 Kg. Er is thans sprake van een aangevraagde situatie waarin de paardenhouderij wordt gewijzigd door om te schakelen naar een varkenshouderij waaraan een totale ammoniakemissie van 3.293,3 Kg is gekoppeld. Er is derhalve sprake van een wijziging van een project, hetgeen op zichzelf conform bestendige jurisprudentie ook weer als project wordt gezien. Voor zover de indiener beoogt aan te geven dat er op de referentiedatum 7 december 2004 voor de beoogde inrichting geen vergunning vigeerde en de op deze referentiedatum vigerende vergunning van de managehouder niet gehanteerd kan worden als referentiesituatie omdat laatstgenoemde vergunning ziet op een andere bedrijfsvoering dan de aangevraagde bedrijfssituatie geldt dat het type bedrijfsvoering niet relevant is voor het bepalen van de referentiesituatie. De referentiesituatie wordt bepaald door de vigerende milieu vergunde situatie en de daaruit af te leiden toegestane ammoniakemissie. Conform bestendige jurisprudentie is de ammoniakemissie zoals deze is toegestaan voor een activiteit in de milieutoestemming en is voortgezet relevant voor het bepalen of significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten en niet de in het verleden gehanteerde bedrijfsvoering.

Toename aantal dieren, toename ammoniak emissie/depositie (alineea 3 aanvulling, 17,18,19)

Indiener geeft aan dat er op de beoogde locatie een grote toename van het aantal dieren en ammoniakemissie (1.900%) zal plaatsvinden hetgeen niet in verhouding staat tot het huidige aantal dieren en de huidige ammoniakemissie, waardoor de rechten niet vrij overdraagbaar zijn. Volgens de indiener is er verder sprake van een toename (160) in het aantal dieren ten opzichte van het aantal dieren in het initiële ontwerpbesluit, waar de emissiewaarden zeer in twijfel worden getrokken. Ten slotte ligt er volgens de indiener een plan waardoor een zeer hoge concentratie van ammoniak uitstoot en een toename van stikstof op één locatie wordt geconcentreerd.

Reactie Gedeputeerde Staten

Ten opzichte van de relevante referentiedatum, zijnde 7 december 2004, is er, na saldering, geen sprake meer van een toename in de depositie van ammoniak op de diverse, in het besluit betrokken, Natura 2000-gebieden. Hiermee is verzekerd dat (significante) negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden van Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. De emissie van ammoniak, de toename van het aantal dieren/ammoniak en de hoeveelheid dieren die op de beoogde locatie worden gehuisvest kunnen niet tot een ander oordeel leiden aangezien zij geen onderdeel vormen van het toetsingskader. Daarnaast geeft indiener geen grondslag voor de bewering dat ammoniakrechten vanwege de grote toename in het aantal dieren op de beoogde locatie ten opzichte van de huidige situatie niet vrij overdraagbaar zouden zijn. Opgemerkt wordt dat de saldering voldoet aan het vereiste van directe samenhang.

Toepassing buitenlandse toetsingskaders (alineea 4 aanvulling)

Volgens indiener is niet gemotiveerd aangegeven waarom er bij de toetsing van de aanvraag gebruik is gemaakt van een buitenlands toetsingskader, waarmee wordt afgeweken van de gestelde normen.

Reactie Gedeputeerde Staten

Uit de uitspraak van de ABRvS van 16 april 2014 (nr. 201304768/1/R2) volgt dat het toepassen van een in een ander Europees land ontwikkelde, gangbare, toetsingsmethode waarmee, op grond van een wetenschappelijke basis, wordt verzekerd dat de voorgenomen activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden, mede gelet op artikel 4, derde lid, van het Verdrag van de Europese Unie, gehanteerd mag worden voor de beoordeling van de gevolgen van de toename van stikstofdepositie op het buitenlands, in dit geval Belgisch, Natura 2000-gebied. Met gebruikmaking van dit toetsingskader wordt niet afgeweken van gestelde normen.

Bekendmaking besluit (2)

De Maatschap Hees-Op 't veld had een persoonlijk bericht moeten ontvangen van het genomen besluit. Nu de provincie heeft volstaan met enkel een bekendmaking op de eigen website is het mogelijk dat andere belanghebbenden niet, dan wel niet tijdig, in de gelegenheid zijn gesteld om te reageren. Ingevolge art. 3:13 en 3:2 van de Awb had het college zorgvuldig na moeten gaan wie belanghebbende is.

Reactie Gedeputeerde Staten

De bekendmaking heeft plaats gevonden met inachtneming van art. 3:12, eerste lid, van de Awb en art. 42, derde lid, van de Nbw 1998, waarbij de kennisgeving van het besluit is gepubliceerd in de editie van het weekblad '1lokaal' in de gemeenten Echt-Susteren, Roermond en Roerdalen d.d. 20 april 2016. Daarnaast is een mededeling van besluit en een kopie van het besluit gepubliceerd op de provinciale website.

Conform art. 3:13 van de Awb is het besluit toegezonden aan de belanghebbende aan wie het besluit is gericht, zijnde de geadresseerde. Het onderhavige besluit is niet (mede) gericht aan de omwonenden.

Ruimtelijke effecten (4, 7, 26)

Indiener geeft in de zienswijzen meermaals aan dat er sprake is van negatieve ruimtelijke effecten die met het geplande project gepaard gaan. Deze effecten bestaan uit een negatieve invloed op de omgeving en op het milieu. Het woon- en leefklimaat in de omgeving wordt volgens indiener op onaanvaardbare wijze aangetast zonder dat hiervoor een reden wordt gegeven.

Reactie Gedeputeerde Staten

Ruimtelijke effecten zijn geen belangen die de Nbw 1998 beoogt te beschermen. Deze belangen zijn derhalve niet bij de beoordeling van de aanvraag betrokken.

Locatie voorgenomen ontwikkeling (8)

Indiener is van mening dat onvoldoende gemotiveerd is waarom de voorgenomen ontwikkeling ter hoogte van zijn perceel dient te komen terwijl de locatie buiten een landbouwonwikkelingsgebied ligt en nabij beschermde gebieden waarbij er in de gemeente Echt-Susteren een ruim aantal volwaardige alternatieven aanwezig zijn.

Reactie Gedeputeerde Staten

In het kader van de Nbw 1998 wordt enkel bezien of de door de Nbw 1998 beschermde en in de aanwijzingsbesluiten gedefinieerde natuurwaarden van Natura 2000-gebieden negatief worden beïnvloed door het voorgenomen project. De individuele belangen van omwonenden worden niet beschermd door de bepalingen in de Nbw 1998.

POL, EHS, structuurvisie (15, 20, Natuurgebieden 1)

Volgens indiener had op grond van de doelstellingen van het POL gekeken moeten worden naar alternatieve vestigingsmogelijkheden voor de ontwikkeling van de inrichting. Voorts volgt uit het POL dat bos- en natuurgebieden beschermd moeten worden en dat, waar de nieuwe natuur begrensd is, er gestreefd moet worden naar onderlinge vergroting en verbinding van bestaande gebieden. Ten slotte is de mitigerende maatregel van interne saldering met behulp van externe saldering geen compenserende maatregel zoals vereist is volgens het POL. Veel van de bossen binnen het leefgebied van de Ingekorven vleermuis zijn verder beschermd in de EHS, waardoor ruimtelijke ingrepen in beginsel niet zijn toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang. De effecten moeten gecompenseerd worden. Laatstgenoemde voorwaarde volgt eveneens uit de structuurvisie van de gemeente Echt-Susteren.

Reactie Gedeputeerde Staten

De vergunningaanvraag in het kader van de Nbw 1998 ziet op het uitsluiten van negatieve effecten op de in de betreffende aanwijzingsbesluiten opgenomen beschermde natuurwaarden van Natura 2000-gebieden. Het POL, de EHS en de structuurvisie betreffen andere regelgeving en maken geen onderdeel uit van het afwegingskader van de Nbw 1998. Zij zijn daarom niet bij de beoordeling van de aanvraag betrokken.

Huisvestingssystemen (20)

Het is volgens indiener onduidelijk welk soort stallen in het plan zijn opgenomen; er wordt enkel gesproken over een proefstalobject in samenwerking met de universiteit van Wageningen. De raming rondom de emissie van ammoniak is daardoor zeer schimmig.

Reactie Gedeputeerde Staten

Voor de soort huisvestingssystemen en de bijbehorende emissiefactoren wordt uitgegaan van de gegevens zoals die door de aanvrager zijn aangeleverd. Duidelijk zijn wel welke typen stallen zijn aangevraagd. De opgegeven emissiefactoren zijn terug te vinden via de bijlage die behoort bij de geldende Regeling ammoniak en veehouderij. De emissiefactoren zoals deze zijn opgenomen in de bijlage bij Regeling ammoniak en veehouderij zijn wetenschappelijk onderbouwd.

Gedeeltelijk vervallen milieuvergunning sado-gevers (21)

Indiener geeft aan dat, volgens jurisprudentie van de ABRvS, een vergunning gedeeltelijk kan vervallen indien gedurende drie achtereenvolgende jaren een veebestand is gehouden dat zodanig kleiner is ten opzichte van de vergunde dieraantallen, dat het niet overeenstemt met de feitelijke bedrijfsvoering. Aangezien voor beide saldo-gevende bedrijven geldt dat in de afgelopen jaren minder dan wel geen dieren meer zijn gehouden had bij het beoordelen van de aanvraag niet zonder meer uitgegaan mogen worden van de op de referentiedatum vigerende ammoniakemissies. Het besluit is derhalve niet deugdelijk gemotiveerd.

Reactie Gedeputeerde Staten

Indiener levert geen bewijs voor zijn stelling dat de Hinderwetvergunningen zouden zijn vervallen. Gezien de uitspraak van de ABRvS van 20 januari 2016 met zaaknr. 201502340/1/R3 ligt het primair op de weg van de indieners om de stelling te onderbouwen indien er geen tekenen zijn die wijzen op het deels of geheel vervallen van de vergunningen. Verder geldt dat met de inwerkingtreding van de WABO op 1 oktober 2010 omgevingsvergunningen of daarmee gelijkgestelde milieuvergunningen niet meer vervallen als de inrichting binnen 3 jaar na het onherroepelijk worden van de vergunning niet zijn opgericht. Dat er na 2009 geen dieren meer zijn gehouden op de inrichting van de saldogever aan de Waldfeuchterbaan kan er dan ook niet toe leiden dat de vergunning zou zijn vervallen.

Verhoogde ammoniakuitstoot vanwege biologisch voer (22)

Volgens indiener volgt uit diverse onderzoeken dat biologisch varkensvoer zorgt voor een ammoniakuitstoot die vier keer hoger is dan wanneer de dieren gehuisvest worden in traditionele stallen.

Reactie Gedeputeerde Staten

Voor de aangevraagde situatie zijn de juiste emissiefactoren zoals opgenomen in de bijlage bij Regeling ammoniak en veehouderij gehanteerd. De opmerking van indiener kan, daargelaten of deze correct is, geen invloed hebben op onderhavige procedure. De toename in de depositie van ammoniak ten opzichte van de relevante referentiedatum wordt volledig gemitigeerd door de aangekochte ammoniakrechten van de saldo-gevende bedrijven.

Verordening veehouderijen en Natura 2000 Provincie Limburg (23, 24)

Indiener geeft aan dat op grond van de Verordening veehouderijen en Natura 2000 van de Provincie Limburg voor een biologische varkenshouderij, waarvan in onderhavige aanvraag sprake is, er een streefreductie geldt van 40% waarvoor geen aanvullende maatregelen zijn gevraagd, zonder dat hiervoor een reden wordt gegeven.

Reactie Gedeputeerde Staten

De Verordening Veehouderijen en Natura 2000 Provincie Limburg betreft separate, niet aan de vergunningplicht op grond van de Nbw 1998 gekoppelde, regelgeving. Deze verordening maakt dan ook geen onderdeel uit van het afwegingskader in onderhavige procedure. Ten overvloede merken wij op dat nieuwe stallen conform artikel 2, eerste lid van de Verordening veehouderijen en Natura 2000 Provincie Limburg (hierna: de verordening) moeten voldoen aan de maximale toegestane emissie zoals opgenomen in bijlage 1 van de verordening. Zoals uit tabel 1 van onderhavig besluit blijkt voldoen de aangevraagde huisvestingssystemen aan de maximaal toegestane emissiefactoren die zijn opgenomen in bijlage 1 van de verordening. Voorst geldt een streefreductie van 40%. Dit is echter een streven en geen absolute verplichting.

Milieuvergunning houder manege (25)

Indiener verbaast zich over het gegeven dat het voornemen bestaat om onderhavige vergunning te verlenen hoewel er voor de houder van de manege nauwelijks iets mogelijk was in relatie tot een milieuvergunning.

Reactie Gedeputeerde Staten

Bij toestemmingen op grond van milieu gerelateerde wetgeving worden andere belangen afgewogen dan bij de toetsing op grond van de Nbw 1998 waardoor het mogelijk is dat de uitkomst van besluitvorming verschilt.

Ingekorven vleermuis (Natuurgebieden 2)

Uit het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Abdij Lilbosch en voormalig klooster Maria-Hoop volgt dat de Ingekorven vleermuis zeer gevoelig is voor oppervlakteverlies en versnippering van het leefgebied dat zich uitstrekt binnen een straal van 8 km rond de kraamkolonie. Het gebied binnen de 8 km zone dient in een gunstige staat te worden gehouden. Verder worden de vleermuizen blootgesteld aan middelen die worden gebruikt voor de bestrijding van dierziektes in de varkenshouderij. De werkzame stof in voornoemde middelen, vooral ivermectine, wordt uitgescheiden via de mest en komt via prooidieren beschikbaar als voedselbron.

Reactie Gedeputeerde Staten

Uit een onderzoek dat is uitgevoerd door Staro Natuur en Buitengebied¹ blijkt onder meer dat het aangevraagde project geen negatieve invloed heeft op de Ingekorven vleermuis als het gaat om oppervlakteverlies of versnippering van het leefgebied van deze vleermuis. Indiener geeft voorts geen begin van bewijs voor zijn stelling dat er middelen ter bestrijding van dierziektes worden gebruikt, welke effecten deze mogelijkerwijs zouden kunnen hebben op de Ingekorven vleermuis en de wijze waarop volgens indiener de overdracht van de bestrijdingsmiddelen plaats vindt.

Donker Pimpernelblauwtje (Natuurgebieden 3)

In het Natura 2000-gebied 'Roerdal' komt de enige populatie van het Donker Pimpernelblauwtje van Nederland voor. In juni 2015 heeft de provincie Limburg, cluster Natuur, een Gebiedsanalyse voor de PAS uitgevoerd waarin wordt gesproken over de knelpunten van deze gevoelige habitattypen vlinder indien de KDW wordt overschreden. Deze vlinder is op Europees niveau zeer streng beschermd. Het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied moet ervoor zorgen dat de populatie uitbreidt.

Reactie Gedeputeerde Staten

Er is geen sprake van een toename in de depositie van ammoniak op het 'Roerdal' ten opzichte van de relevante referentiedatum. De beschermde soort dan wel zijn leefgebied zal derhalve geen, aan stikstof gerelateerde, negatieve effecten ondervinden van de aangevraagde activiteit. Verder is de afstand tot het gebied dermate groot dat er geen sprake kan zijn van overige, niet aan stikstofdepositie gerelateerde, effecten.

Grensmaas (Natuurgebieden 4)

In het Natura 2000-gebied 'Grensmaas' moet het behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied zorgen voor uitbreiding van de populaties van enkele diersoorten. De vestiging van een beleefpark met ette duizenden bezoeker per jaar zal hier niet aan bijdragen.

---

¹ Natuurtoets Zandweg 10 te Echt, Staro Natuur en Buitengebied, Januari 2015.

Reactie Gedeputeerde Staten

De vestiging van het beleefpark maakt geen onderdeel uit van de aanvraag. Zodoende is deze niet meegenomen in de afweging van belangen in dit besluit.

Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek en Belgische Natura 2000-gebieden (Natuurgebieden 5)

Volgens indiener is onvoldoende rekening gehouden met het Belgische Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'. Gezien de afstand met de Belgische grens, zo volgt volgens indiener uit het ontwerpbesluit, is voorts geen invloed te verwachten op natuurgebieden in België. Volgens indiener is niet duidelijk en niet gemotiveerd weergegeven waarom er geen invloed te verwachten is op natuurgebieden in België.

Reactie Gedeputeerde Staten

Uit hoofdstuk 4 van het ontwerpbesluit volgt dat, op basis van de Vlaamse toetsingsmethode voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, er vanuit kan worden gegaan dat (significante) negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' in zoverre zijn uitgesloten. De afstand is verder te groot voor andere - niet aan stikstofdepositie gerelateerde - negatieve effecten (zoals geluid, trillingen, etc.) die de natuurlijke kenmerken van het gebied kunnen aantasten. Overige Belgische Natura 2000-gebieden zijn ten opzichte voornoemd Belgisch Natura 2000-gebied nog verder van de aangevraagde locatie verwijderd waardoor er vanuit kan worden gegaan dat ook in deze gebieden geen negatieve effecten optreden.

Zienswijzen Wildbeheer Eenheid de Eendracht

Realisatie varkensbedrijf in habitatgebied nabij Pepinusbeek

Het perceel waar de oprichting van het varkensbedrijf gerealiseerd wordt ligt in het habitatrichtlijngebied, naast de Pepinusbeek die volgens indiener, tezamen met het beekdal, een belangrijke ecologische verbindingzone vormt voor flora en fauna. Indiener vindt het vreemd dat juist hier een intensieve veehouderij wordt opgericht.

Reactie Gedeputeerde Staten

De Pepinusbeek en het beekdal liggen op ca. 350 m. afstand van het aangevraagde project en maken geen onderdeel uit van een beschermd Natura 2000-gebied. De locatie waar het aangevraagde project gerealiseerd wordt is tevens niet gelegen in een Natura 2000-gebied. Mogelijke negatieve effecten op de beek, het beekdal en de voor bedrijfsontwikkeling beoogde locatie worden om die reden niet bij de beoordeling van de aanvraag meegenomen.

Ruimtelijke ordening

Indiener vraagt zich af of de veehouderij, waarbij naast de veehouderij een ontmoetingscentrum en een uitbenerij worden gevestigd en die tevens, door de bezoekers van het ontmoetingscentrum en het transport van dieren, een groot aantal vervoersbewegingen met zich mee brengen, passen binnen een goede ruimtelijke ordening.

Reactie Gedeputeerde Staten

Ruimtelijke ordeningsaspecten is geen belang dat de Nbw 1998 beoogt te beschermen en wordt zodoende niet meegewogen bij besluitvorming op een op grond van art. 19d Nbw 1998 ingediende aanvraag. Enkel de in de aanwijzingsbesluiten van de betreffende Natura 2000-gebieden benoemde natuurwaarden worden meegenomen in de belangenafweging in het besluit op de aanvraag. Onderhavige aanvraag heeft overigens betrekking op het wijzigen, uitbreiden en exploiteren van een Livar boerderij aan de Zandweg 10 te Mariahoop, waarbij in totaliteit 1.222 varkens worden gehouden die verdeeld worden over drie stallen. Eventuele toekomstige plannen van aanvrager met betrekking tot het wijzigen van de bedrijfssituatie maken geen onderdeel uit van deze aanvraag en worden om die reden bij de beoordeling van deze aanvraag niet meegenomen.

Toename stikstofdepositie op geplande locatie

Volgens indiener is er sprake van een toename van 2.700,00 Kg stikstofdepositie op de geplande locatie terwijl de Nbw 1998 aangeeft dat in principe geen vergunning kan worden verleend indien er sprake is van een toename van stikstofdepositie op de voor stikstofgevoelige habitats ten opzichte van de situatie waarvoor op 7 december 2004 toestemming bestond op grond van de Wet milieubeheer of de Hinderwet.

Reactie Gedeputeerde Staten

Uit de aanvraag en hoofdstuk 4 van het herziene ontwerpbesluit blijkt dat voor de inrichting van de aanvrager ten opzichte van de op 7 december 2004 vigerende, bij besluit van 8 juni 2004 op grond van de Wet milieubeheer verleende vergunning er een toename plaats vindt in de emissie van ammoniak waarbij de depositie die als gevolg van deze overschrijding ontstaat gemitigeerd wordt door de aankoop van ammoniakrechten van een tweetal saldo-gevende bedrijven. Hierdoor is er geen sprake meer van een toename in de depositie van ammoniak op de in onderhavige besluiten betrokken gebieden ten opzichte van de relevante referentiedatum.

Feitelijke ammoniakemissie

Indiener vindt het van belang dat de provincie de metellingen van 2012, 2013 en 2014 opvraagt van de bedrijven waarvan emissierechten zijn opgekocht zodat vastgesteld kan worden of op deze locaties ook daadwerkelijk het opgegeven aantal dieren is gehouden. Indien er sinds 2009 geen dieren meer worden gehouden heeft dit grote gevolgen voor de feitelijke ammoniakemissie.

Reactie Gedeputeerde Staten

Zoals de Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (hierna: de Afdeling) heeft overwogen in haar uitspraken van 8 april 2015 (zaaknr. 201402208/1/R2) en 20 januari 2016 (o.a. zaaknr. 201501961/1/R3) wordt niet de feitelijke situatie op de relevante referentiedata als uitgangspunt genomen bij de beoordeling van de vraag of de aangevraagde situatie leidt tot een toename van de stikstofdepositie. Ingevolge de jurisprudentie van de Afdeling wordt de vergunde situatie op de relevante referentiedatum, dan wel de na deze datum vergunde situatie met de laagste ammoniakemissie, als uitgangspunt genomen bij de beoordeling van de vraag of een aangevraagde situatie leidt tot een toename van de stikstofdepositie. In onderhavig geval betekent dit dat uitgegaan kan worden van de op 7 december 2004 voor de inrichtingen van de saldo-gevers, in het kader van de Hinderwet verleende, vigerende en voorgezette vergunningen.

Beheerplan - Ingekorven vleermuis

Indiener vreest dat de voorgenomen bedrijfsontwikkeling, die precies in de verbindingzone tussen de twee kloostergebouwen van Abdij Lilbosch en voormalig klooster Maria-Hoop is gesitueerd, gevolgen heeft voor het behalen van de instandhoudingdoelstellingen in het door de provincie Limburg opgestelde beheerplan. De Ingekorven vleermuis, die als beschermde soort is opgenomen in het aanwijzingsbesluit en in het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Abdij Lilbosch en voormalig klooster Maria-Hoop, is een kwetsbare en bedreigde diersoort die zeer gevoelig is voor licht. Indiener wenst dat een nieuwe uitgebreide habitattoets wordt verricht naar het verstoren van de doelstellingen die genoemd zijn in het beheerplan van voornoemd Natura 2000-gebied.

Reactie Gedeputeerde Staten

Het beheerplan betreffende de Abdij Lilbosch en het voormalig klooster Maria-Hoop heeft als instandhoudingsdoelstelling het behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie van de Ingekorven vleermuis. De mogelijke effecten van de inrichting op de ingekorven vleermuis zijn beoordeeld in een aanvullende habitattoets die, in januari 2015, is gepubliceerd door Staro Natuur en Buitengebied. Deze toets ziet niet enkel op de onderhavige inrichting, maar heeft tevens betrekking op de overige onderdelen van de Livar belevingsboerderij.

Uit voornoemde habitattoets volgt dat:

De mogelijke effecten van het aangevraagde project op de ingekorven vleermuis zijn beoordeeld op basis van de effecten indicator die is opgesteld door het voormalige ministerie van LNV.

Uit de effectenindicator blijkt dat beschermde waarden van de Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop bij de ontwikkeling van grondgebonden landbouw en door landrecreatie kunnen worden geschaad door: oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, mechanische effecten, optische verstoringen en bewuste verandering soortensamenstelling.

De effecten verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, mechanische effecten, optische verstoringen en bewuste veranderingen van de soortensamenstelling zijn op voorhand uitgesloten vanwege de aard van de voorgenomen plannen en de grote afstand tot het Natura 2000-gebied. De effecten die kunnen optreden door de ontwikkeling van het Experience Centre en mogelijk een negatief effect hebben op de ingekorven vleermuis zijn: oppervlakteverlies, versnippering en/of verstoring door licht.

Oppervlakteverlies

Oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied zelf zal niet optreden aangezien de plannen buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden. Het leefgebied van de ingekorven vleermuis beperkt zich echter niet tot het Natura 2000-gebied. De ingekorven vleermuis foerageert tot op een afstand van acht kilometer van haar verblijfplaats. Hierbij is de soort afhankelijk van een structuurrijk landschap met heggen, lanen, bosjes en boomgaarden als bescherming en ter oriëntatie. De ingekorven vleermuis foerageert vaak rond boomkronen of langs bosranden op zo'n één tot drie meter van het bladerdek (Limpens et al., 1997). Vanwege dit foerageergedrag vormt het plangebied geen geschikt foerageergebied voor de ingekorven vleermuis. Oppervlakteverlies van foerageergebied zal zodoende niet optreden. De huidige lanenstructuur en bosranden blijven behouden, zodat geen sprake is van

oppervlakteverlies ten aanzien van (mogelijke) vliegroutes. Het is bekend dat de ingekorven vleermuis ook binnen stallen op insecten jaagt. De te realiseren open varkensstallen bieden mogelijkheden hiertoe. Tevens kunnen de open varkensstallen mogelijkheden bieden voor (tijdelijke) verblijfplaatsen voor de ingekorven vleermuis.

Versnippering

Versnippering van het Natura 2000-gebied zelf zal niet optreden aangezien de plannen buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden. Het leefgebied van de ingekorven vleermuis strekt zich echter ook uit buiten het Natura 2000-gebied. Onder het vorige kopje "oppervlakteverlies" is beschreven dat het plangebied geen foerageergebied vormt voor de ingekorven vleermuis. Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat langs het plangebied mogelijk vliegroutes van de ingekorven vleermuis lopen. Het onderbreken van delen van deze vliegroute heeft een negatief effect op de vleermuizen. Aangezien de huidige bomenlanen, bosranden en lanenstructuur in stand worden gehouden en het plangebied geen foerageergebied vormt, hebben de plannen geen versnippering van het leefgebied van de ingekorven vleermuis tot gevolg.

Verstoring door licht

Verstoring van licht zou kunnen optreden door verstrooiing van licht op in de omgeving aanwezige vliegroutes en foerageergebieden. Het plan voorziet in dagrecreatie waardoor de parkeerplaats niet verlicht hoeft te worden en het terrein rond de stallen 's avonds en 's nachts slechts minimaal verlicht hoeft te worden. Naast de activiteiten overdag zal er 's nachts vervoer met vrachtauto's plaatsvinden. Doordat de ingekorven vleermuis vooral hoog rond de boomkronen vliegt, zullen de koplampen van vrachtauto's geen negatieve effecten veroorzaken op vliegroutes en/of foerageergebieden. Het plangebied wordt 's nachts minimaal verlicht.

Om negatieve effecten op de ingekorven vleermuis te voorkomen worden de volgende maatregelen genomen:

- + de boomkronen en bosranden blijven onverlicht; lichtarmaturen blijven onder de boomkronen;
- + toepassing van armaturen met zo min mogelijk verstrooiing naar de omgeving; + toepassing van vleermuisvriendelijke (amberkleurig) verlichting.

Opmerking Gedeputeerde Staten

Uit bovenstaande opgenomen habitattoets blijkt dat er geen oppervlakteverlies dan wel versnippering van het foerageergebied optreedt. Dat betekent dat, nu het foerageergebied niet verloren gaat, er geen sprake zal zijn van een afname omvang van de populatie van de ingekorven vleermuis in het Natura 2000-gebied. Voor het aangevraagde project zijn in hoofdstuk 7.2. voorschriften opgenomen om de mogelijke negatieve effecten als gevolg van licht te voorkomen.

Fauna in EHS

Volgens de indiener kan de in de Ecologische Hoofdstructuur aanwezige fauna hinder ondervinden door vanuit de inrichting afkomstig geluid.

Reactie Gedeputeerde Staten

De mogelijke verstoring van in de EHS aanwezige fauna is geen belang dat door de Nbw 1998 wordt beschermd en valt derhalve buiten de grenzen van onderhavige procedure.

Schade aan personen en zaken

In samenhang met de zienswijze betreffende de Fauna in de EHS geeft indiener aan dat dieren in de EHS als gevolg van de geluidsoverlast zullen uitwijken naar de Annedaalderweg met als gevolg meer ongevallen, schade aan personen en voertuigen.

Reactie Gedeputeerde Staten

De door indiener aangehaalde mogelijke schadelijke gevolgen van de verplaatsing van fauna in de EHS naar de Annedaalderweg spelen geen rol in de afweging voor het verstrekken van een vergunning op grond van art. 19d Nbw 1998 en vallen derhalve buiten de grenzen van onderhavige procedure.

Op grond van het voorgaande zien wij geen aanleiding om de vergunning te weigeren.

4.6. Conclusie

Op grond van bovenstaande beoordeling concluderen wij dat gelet op de instandhoudingdoelstellingen onderhavige door Holding Sus-Scrofa B.V. te Mariahoop aangevraagde activiteiten geen (significante) negatieve effecten zullen veroorzaken op de Nederlandse Natura 2000-gebieden 'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop' en het Belgisch Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek'. Het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis zullen geen negatieve gevolgen ondervinden, mits deze vergunning en de daaraan verbonden voorschriften worden nageleefd.

Tegen deze achtergrond is vergunningverlening voor de aangevraagde activiteiten in overeenstemming met het bepaalde in de Natuurbeschermingswet 1998.

5. Besluit

Gelet op het bepaalde in de Natuurbeschermingswet 1998 en voorgaande overwegingen, besluiten wij:

1. aan Holding Sus-Scrofa B.V. een vergunning krachtens artikel 19d van de Nbw 1998 te verlenen voor het in de nabijheid van de Nederlandse Natura 2000-gebieden 'Roerdal', 'Grensmaas' en 'Abdij Lilbosch & voormalig klooster Mariahoop' en het Belgisch Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' wijzigen, uitbreiden en exploiteren van een 'Livar beleveringsboerderij' zoals aangevraagd d.d. 9 februari 2015 met kenmerk 2015-0267 aan de Zandweg 10 te Mariahoop;
2. aan de vergunning de beperkingen te stellen en voorschriften te verbinden, zoals opgenomen onder hoofdstuk 7;
3. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 11 februari 2015, aangevuld op 13 april 2015, 29 juni 2015, 17 november 2015 en 21 maart 2016 deel uitmaken van deze vergunning, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

6. Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u, tegen betaling van de verschuldigde griffierechten, beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit ter inzage is gelegd een beroepschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het beroepschrift moet worden ondertekend en ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener; de datum; een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht alsmede de redenen van het beroep (motivering). Het beroepschrift moet worden gericht aan: Raad van State; Afdeling bestuursrechtspraak; Postbus 20019; 2500 EA Den Haag. Als u een beroepschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de internetpagina van de Raad van State, www.raadvanstate.nl. Klik op 'ONZE WERKWIJZE'. Klik op 'Bestuursrechtspraak'.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

Clustermanager Vergunningen

7. Voorschriften

Aan deze vergunning worden de volgende voorschriften verbonden:

6.1. Varkens

De vergunning heeft betrekking op het houden van de dieren aantallen op de stalssystemen aan de Zandweg 10 te Mariahoop zoals weergegeven in onderstaande tabel:

Type	Code stal	Aantal dieren
Guste- en dragende zeugen	D1.3.100	117
Dekberen	D2.100	2
Kraamzeugen	D1.2.100	33
Gespeende biggen	D1.1.100	300
Vleesvarkens	D3.3.2	770

De 'Code Stal' in tabel 1 en volgende betreft de code zoals opgenomen in de bijlage behorende bij de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2015, nr. 16866 (in werking getreden op 1 augustus 2015) en de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 15585 (in werking getreden op 31 maart 2016).

7.2. Verlichting

- de vergunninghouder dient ervoor zorg te dragen dat vanuit zijn bedrijfslocatie/zijn percelen gedurende het hele jaar ten allen tijde als gevolg van het aangevraagde project de boomkronen en bosranden gelegen aan de Zandweg te Mariahoop onbelicht blijven;
- op het terrein van onderhavige locatie dient vleermuisvriendelijke amberkleurige LED-verlichting toegepast te worden;
- de armaturen dienen voorzien te worden van vlak glas waardoor geen strooilicht naar boven straalt.

7.3. Stikstofdepositie

De vergunning heeft betrekking op de emissie van 3.293,3 kg NH₃ / jaar, resulterend in een stikstofdepositie op de beschermde natuurgebieden, zoals weergegeven in onderstaande tabel:

Naam	X-coördinaat	Y-coördinaat	Depositie (mol N / ha / jaar)
Nederland			
Roerdal	199 227	347 834	1,4

België			
Uiterwaarden langs de Limburgse	187 520	350 531	0,6
Maas met Vijverbroek			

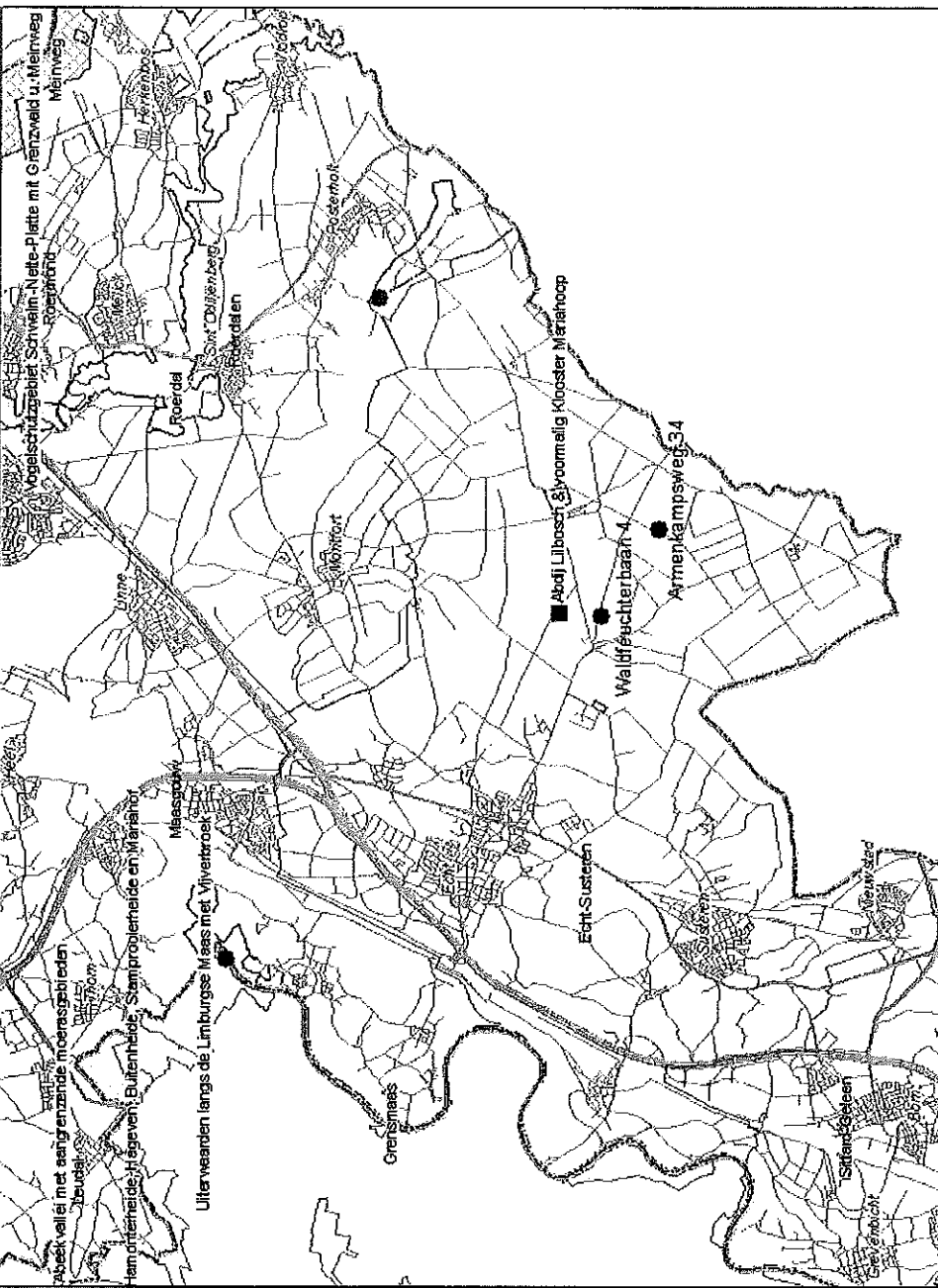
8. Afschriften

Een afschrift van dit besluit hebben wij verzonden aan:

- Holding Sus-Scrofa B.V., Röntgenweg 19, 6101 XD Echt, als beschikking op de aanvraag;
- Aelmans Adviesgroep, Kerkstraat 2, 6095 BE Baexem, ter kennisname;
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Echt-Susteren, Postbus 450 6100 AL Echt, ter kennisname;
- Ministerie van Economische Zaken, DG Regio, Postbus 20401, 2500 EK te Den Haag, ter kennisname;
- Vlaamse Overheid, Vlaams Administratief Centrum, Koningin Astridlaan 50, Afdeling Agentschap voor Natuur en Bos, busnummer 5, 3500 Hasselt België, ter kennisname;
- Wildbeheereenheid de Eendracht, Gasthuisstraat 58, 6101 CM Echt, ter kennisname;
- Van Dijk c.s. Advocaten, Hoogbrugstraat 72, 6221 CS Maastricht, ter kennisname.

Bijlage 1 - Ligging bedrijf en natuurgebieden

Legenda

- Bedrijf
- Rand natuurgebied
- Rijksgrans
- Provinciegrens
- Bescherm d natuuriuonument
- Vogelrichtlijngelield
- Habitatrichtlijngelield
- Vogel- en habitatrichtlijngelield
- Habitatrichtlijngelield en bescherm d natuuriuonument
- Vogel- en habitatrichtlijngelield en bescherm d natuuriuonument
- Buiteland Natura 2000-gebied

schaal: 1:100.000 Datum: 16-07-2015
 Provincie Limburg afdeling Georematie en Verkoop
 Toegestemd door de Provinciale Staten van Limburg